

næppe afføde nogen Banskfeligbed. Smidler-tid har man ment, at der subsidært maatte være Udgang for Kommunerne til Ekspropriation. Det kan ogsaa være, at det er rigtigt. Naar det offentlige paalægger Kommunerne at tilvejebringe Arealer af en saadan Bestaffenhed, kan der ikke godt nægtes Kommunerne Mulighed for til enhver Tid at kunne tilvejebringe dem, saa man altsaa giver Kommunerne Udgang til Ekspropriation af Lodderne. Som ogsaa den ærede Forslagsstiller sagde, er det jo saaledes, at der ikke bliver eksproprieret fra den ene Borger til den anden, men at der eksproprieres til bedste for Kommunerne, for det offentlige, som skal tilvejebringe disse Lodder. Det forekommer mig tillige, at der er en Bestemmelse, der kan betragtes som en Slags Ekspropriationsbestemmelse, i Lovforslaget, nemlig den første Paragraph, der gaar ud paa, at Lov af 4de Juni 1850 ogsaa skal omfatte Havelodder. Jeg antager imidlertid, at, naar man har villet sætte denne Bestemmelse i Spidsen for Lovforslaget, er det kun Meningen dermed at betegne, at man anvender det samme Princip til Udlægning af Havelodder til Benyttelse, som man har anvendt ved Tilvejebringelse af Byggepladser. Jeg skal gøre opmærksom paa, at naar den sidste ærede Taler sagde, at Forordningen af 4de Juli 1850 nærmest gik ud paa at tilvejebringe Byggepladser for Kommunerne, saa gaar den alene ud derpaa. Jeg forstaa altsaa det Udtryk „udvides“ som staar i § 1, kun saaledes, at man i Almindelighed vil betegne, at der ogsaa skal gives Udgang til Køb og Ekspropriation af Lodder, der udlægges til Havesbrug, og jeg kan ikke antage, at man ved dette Udtryk har villet betegne, at Havelodderne skulle gaa ind under samme Bilklaar, som gælde for Lodderne efter Forordningen af 4de Juli 1850, saa at der altsaa kunde være Tale om Bebyggelse. Nærværende Lovs øvrige Bestemmelser gaa jo i ganske anden Retning, men netop fordi dette Udtryk er sat i Spidsen, har jeg anset det for rigtigt at gøre denne almindelige Bemærkning.

Endnu en almindelig Bemærkning skal jeg tillade mig med Hensyn til de Personer, for hvilke Loven skal gælde, nemlig Indsiddere og jordløse Husmænd paa Landet. Jeg antager, at de ærede Forslagsstillere ere enige med mig i, at de almindelige Lovgivningsbestemmelser om Indsiddere og jordløse Husmænd her kommer til Anvendelse, og da navnlig Forordningen af 27de Maj 1848. Hvis det erkendes, har man nemlig tillige en Regel for, hvorledes det bliver at afgøre, hvilke Personer der falde ind under denne

Lov. Dette afgøres i Henhold til nævnte Forordning af Amtsraadene. Jeg anser det rettest at indskrænke mig til disse mere almindelige Bemærkninger. Det følger af sig selv, at med Hensyn til den Række af Bestemmelser, der findes i denne Sag, kan der være forskellige Meninger om deres Rigtighed og Hensigtsmæssighed. Da jeg imidlertid antager, at Sagen vil blive fremmet til nærmere Behandling, og der saa ogsaa senere vil blive Beslighed til fra Regeringens Side at tage Stilling til Sagen, bidrage til Opklaring af Enkeltheder, give Oplysninger og deslige, skal jeg for Øjeblikket indskrænke mig til disse Bemærkninger.

L. Larsen: Den Forhandling, som vi have haft i denne Sal i de senere Dage, har efter min Anskuelse i alt væsentligt bevæget sig paa, om jeg saa maa sige, en storpolitisk Baggrund. Om man end fra alle Sider har erkendt det reelle i den Sag, vi forhandle, forekommer det mig dog, at det, om jeg maa bruge det Udtryk, var Tendensen til, om jeg saa maa sige, at slaa hinanden fordærvet, ligesom Kæmperne gjorde i Balhal, der i alt væsentligt gav Forhandlingerne deres Præg. Jeg vil ønske og haabe, at Ordførerne her i Salen vilde stige ned fra deres høje Stade paa Jorden igen og tage fat paa Sager af den Bestaffenhed som det foreliggende Lovforslag, i hvilket jeg ikke formaar at se noget som helst storpolitisk Præg. Der blev under de foregaaende Dages Forhandlinger sagt, at dette Lovforslag paa væsentlige Punkter hænger sammen med det foregaaende, og der blev da ganske vist ogsaa hentydet til, at for saa vidt Sukkeret blev billigere, vilde det blive lettere at producere Havelager i konserveret Tilstand, og at der i det hele taget vil komme en Forbindelse til veje mellem de 2 Lovforslag. Det er ganske sikkert, men naar man saaledes vil hente Forbindelsen lidt længere borte, er der paa en Maade Forbindelse mellem alle de Forslag, som her kunne komme til Forhandling. Men i alt væsentligt forekommer det mig, at den Tanke, der ligger til Grund for dette Forslag, i og for sig ikke berører store Skattepørgsmaal, hverken Skat paa Ol eller Skat paa Sukker, men nærmest er at betragte som et lille Stykke Landboreform. Det er navnlig som saadan, at jeg vil tillade mig at knytte nogle Bemærkninger til Lovforslaget. Jeg vil da tillade mig at henlede ærede Medlemmers Opmærksomhed paa Forandringerne og de stiftende Forhold i Landbruget i de sidste 30—40 Aar. Vi